

Dokumentnamn Policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet			
Typ av dokument Policy		Organisation Malmö stad	
Dokumentägare Kommunfullmäktige	Framtaget av Stadskontoret		Diariernr
Beslutsdatum	Revisionsdatum	Bör uppdateras före	Gäller till

Förslag till policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet

Syfte

Denna policy har som syfte att, för nämnder och styrelser för kommunalt helägda bolag, förtydliga Malmö stads förhållningssätt och vägledande principer för arbetet med mänskliga rättigheter med särskilt fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Den ger inte några fasta regler, utan ska vara vägledande för arbetet. Policyn omfattar kommunens alla ansvarsområden riktade mot Malmöbor och andra brukare av stadens verksamheter samt staden som arbetsgivare.

Policyn är en fortsättning på arbetet som gjorts tidigare utifrån utvecklingsplaner för antidiskriminering, jämställdhetsintegrering, barnets rättigheter.

Utgångspunkter

Vilka är de mänskliga rättigheterna och vad innebär de för kommunen?

De mänskliga rättigheterna behöver skyddas och förverkligas där människor bor och lever. Offentliga myndigheter och verksamheter, kommuner och regioner har därför en central roll för att förverkliga rättigheterna i människors vardag.

De mänskliga rättigheterna regleras både internationellt och nationellt i svensk grundlag och lagstiftning. De kan kortfattat delas in i medborgerliga och politiska rättigheter, samt i ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. De innebär till exempel att alla har rätt till en tillfredsställande levnadsstandard, bostad, utbildning och bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa.

Det innebär även att alla har grundläggande rätt till identitet, religion, språk och kultur, att yttra och röra sig fritt, delta i samhällets kulturella och politiska liv, samt att inte utsättas för våld, övergrepp eller diskriminering. Principen om icke-diskriminering utgör dessutom en av hörnstenarna för alla mänskliga rättigheter. Diskriminering är i sig en kränkning av rättigheterna och människovärdet.

Barnets rättigheter regleras särskilt i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) som blev svensk lag 2020. Barnkonventionen definierar barn som varje människa under 18 år och slår fast att barn är individer med egna rättigheter.

Utifrån det offentligas ansvar för mänskliga rättigheter är kommunens förtroendevalda, chefer och medarbetare skyldighetsbärare, medan invånarna är rättighetsbärare.

Kommunens ansvar innebär i korthet att:

- **Respektera** –inte själva kränka, bortse ifrån eller nedprioritera rättigheter.
- **Skydda** –förhindra andras möjlighet att kränka mänskliga rättigheter.

- **Förverkliga** – skapa och upprätthålla system som uppfyller olika rättigheter.-
- **Övervaka efterlevnad** – se till att det finns system för uppföljning och tillsyn.
- **Främja** – utbilda, informera och klargöra vilket ansvar och vilka rättigheter som finns.

Rättighetsbaserat arbete

Det offentliga ska inte bara tillgodose och skydda rättigheterna utan även säkerställa på vilket sätt det görs. Att verka rättighetsbaserat innebär att verksamheten sätter individens rättigheter i främsta rummet. För kommunen handlar det om hur vi behöver resonera och agera för att reglera maktförhållandet mellan individen och det offentliga.

Ett rättighetsbaserat arbete utgår från följande principer:

- Icke-diskriminering och jämlikhet
- Deltagande och inkludering
- Transparens och ansvar

När barnkonventionen blev svensk lag var syftet också att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt, med tydligare utgångspunkt i barnets rättigheter, i all offentlig verksamhet.

Ett barnrättsbaserat synsätt innebär att varje barn ska ses som rättighetsbärare. Det kräver att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen och en personlig integritet. Det innebär också att barnets rätt att bli hört och få sina åsikter beaktade måste tillgodoses systematiskt i alla processer och att barnets egenmakt och deltagande ska vara centralt i alla ärenden och beslut som rör barnet. En bedömning av vad som är barnets bästa ska göras i alla beslut som rör barn, direkt eller indirekt, och väga tungt vid en avstämning gentemot konkurrerande intressen.

Förhållandet till andra områden och styrdokument

Relationen mellan mänskliga rättigheter och agenda 2030

Agenda 2030 med de 17 Globala målen tar ett helhetsgrepp om social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet på ett sätt som både direkt stödjer och kompletterar de mänskliga rättigheterna. En av de mest uttalade kopplingarna mellan mänskliga rättigheter och de globala målen är principen om icke-diskriminering och det bärande åtagandet - *'Leave no one behind'* - att ingen lämnas utanför i utvecklingen. Att alltid sträva efter att nå dem som står längst ifrån att få sina rättigheter förverkligade först.

Utöver denna koppling är såväl de mänskliga rättigheterna och Agenda 2030 angelägenheter för hela samhället som förutsätter ett samhällsansvar över sektors- och generationsgränser. Båda ramverken bygger även på principen om ömsesidigt samverkande och odelbarhet, att vara delar av samma helhet och att inte sätta en enskild rättighet eller enskilt mål framför ett annat.

Denna policy är därmed ett stöd i Malmös hållbarhetsarbete och bidrar till att omsätta de 17 Globala målen.

Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter

Malmö stad har sedan tidigare en policy med syftet att säkerställa ett aktivt arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning. Den utgör en viktig

del i Malmö stads samlade arbete med att stödja de mänskliga rättigheterna och ska ses som ett komplement till föreliggande policy.

Vägledande principer för arbetet i Malmö stad

För att omsätta de mänskliga rättigheterna ska stadens samlade arbete ta sin utgångspunkt i de vägledande principerna nedan. Dessa bygger på principerna för ett rättighetsbaserat arbete.

1. **Malmö stad sätter Malmöbon i centrum och säkerställer individens rättigheter i stadens styrning- och verksamhetsuppföljning samt i analyser och beslut**

För att leva upp till kommunens skyldigheter i förhållande till Malmöbor och lägga grund för prioriteringar och effektiv styrning i kommunen krävs det att kommunen sätter Malmöbor och deras rättigheter i fokus i stadens styrning och verksamhetsuppföljning. Ytterst handlar det om att synliggöra vilka rättigheter och behov de som lever, arbetar och vistas i staden har för att kunna göra prioriteringar eller vidta lämpliga åtgärder utifrån Malmö stads handlingsutrymme som offentlig verksamhet.

Jämlikhet och jämställdhet ska vara centrala principer. Utredningar, analyser, beslutsunderlag och beslut i sig ska synliggöra skillnader och främja lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett kön, socioekonomisk bakgrund, funktionsvariation, etnicitet, religion, ålder, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Budget och insatser i verksamheternas mål, planering och genomförande samt uppföljning av dessa ska vara förenliga med och bidra till förverkligandet av Malmöbornas rättigheter.

I barnkonventionens artikel 3 anges att i alla beslut och åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Det gäller i såväl enskilda fall som i situationer som berör många barn.

2. **Malmö stad är tillgängligt för alla och verksamhet genomförs med likvärdigt, jämlikt och jämställt bemötande, kvalitet och tillgång.**

Malmö stad behöver ge invånarna service utifrån deras individuella förutsättningar, rättigheter och behov.

Rättighetsbaserad service och bemötande innebär likvärdig tillgång, tillgänglighet, genomförande och god kvalitet för alla malmöbor oavsett kön, ålder, ursprung, religion, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsvariation eller socioekonomiska status. Bemötandet i verksamheterna ska vara fria från alla former av diskriminering. I barnkonventionen lyfts särskilt att alla barn ska ha lika tillgång till sina rättigheter och att barn inte heller får diskrimineras på grund av sina föräldrars eller vårdnadshavares bakgrund. För att uppnå detta behöver Malmö stad arbeta systematiskt för att främja jämlikhet och jämställdhet och motverka diskriminering. Utöver det behöver Malmö bedriva ett proaktivt arbete med fokus på motverkande av strukturella hinder och normer med koppling till olika former av diskriminering och skyddade diskrimineringsgrunder.

Detta i sin tur innebär att staden behöver ha kunskap om och identifiera strukturer och orsaker som bidrar till ojämställd och ojämlik maktfördelning och som hindrar tillgänglighet, utveckling och begränsar människors tillgång till sina rättigheter i praktiken.

3. Malmö stad tar tillvara på Malmöbornas kunskap och erfarenheter och ger dem möjligheter att ha inflytande i frågor och beslut som påverkar dem.

Malmöbor ska ha rätt till att vara delaktiga och involveras i beslut som påverkar dem. Det kan gälla strategiska beslut, som exempelvis policyer, prioriteringar, åtgärder, eller beslut och insatser som rör en enskild individ.

Malmö stad ska arbeta för att det finns system för samråd och rutiner för dialog och inhämtande av synpunkter som möjliggör att malmöbor kan vara delaktiga och påverka i frågor och beslut som rör dem. Det är särskilt angeläget att säkerställa att underrepresenterade grupper får komma till tals och att av representationen är jämlik och jämställd när det gäller grupper av malmöbor. Barnkonventionen understryker särskilt vikten av att barn och unga involveras enligt artikel 12 och att barns eget perspektiv synliggörs och beaktas i åtgärder och beslut som rör dem. Staden har även skyldighet att säkerställa att kommunens tjänster och system för påverkan och inflytande är utformade på ett tillgängligt sätt utifrån människors olika funktionsvariationer.

4. Malmö stad kommunicerar på ett transparent och inkluderande sätt om stadens verksamhet och om Malmöbornas rättigheter och möjligheter att utkräva dem.

För att Malmöborna ska ha förutsättningar att tillgodogöra sig sina rättigheter ska de ha tillgång till information och insyn i frågor och beslutsfattande som rör deras liv och rättigheter. Informationen ska vara tillgänglig och anpassas så att alla kan ta del av den och förstå den. Utifrån barnkonventionen krävs att staden inom sina verksamhetsområden förmedlar och tillhandahåller anpassad information till barn om deras rättigheter och hur de kan tillgodoses.

I Malmö stad ska det också finnas en transparens när det gäller beslutsvägar och beslut så att malmöbor som har intresse kan vara delaktiga och påverka beslut som rör dem. Alla malmöbor ska kunna ta reda på vart de kan vända sig om de vill påpeka något som blivit fel eller om de upplever att de inte har fått sina rättigheter tillgodosedda.

Ansvarsfördelning och genomförande

Policyn antas av kommunfullmäktige. Varje år fastställer kommunfullmäktige sin budget och övriga styrdokument förhåller sig till denna. Eftersom principerna i policyen utgör en långsiktig vägledning inom området styrs det praktiska genomförandet av prioriteringar och ekonomiska förutsättningar som anges i kommunfullmäktiges budget.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har ett ansvar för att omsätta de vägledande principerna i policyen och integrera dessa i verksamhetsplanering och uppföljning.

Giltighetstid och uppföljning

Policyn gäller tillsvidare och kan ses över och revideras om det finns särskilda skäl.

Uppföljning av stadens arbete med policyn och resultatet av det sker inom ramen för den ordinarie mål- och verksamhetsuppföljningen och den interna kontrollen.